

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. V. Vtrum sit essentielle peccato quòd sit injuria seu offensa Dei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

dacium, & odium Dei: Ergo in his prius est quod sine mala & peccata, quam quod lege divina vel humana prohibeantur.

Confirmatur: Illa quæ prohibentur quia mala, adhuc essent mala, quamvis non prohiberentur; semper enim odium Dei v.g. live prohibitum sit, five non prohibitum, habet rationem mali: Ergo ut sine mala, non dependent necessario à prohibitione legis.

Huic argumento responder D. Thomas hic art. 6. ad 4. *Cum dicitur quod non omne peccatum id est malum, quia est prohibitum, intelligitur de prohibitione facta per ius positivum. Si autem referatur ad ius naturale, tunc omne peccatum est malum, quia est prohibitum.* Per quod patet ad confirmationem: nam illa quæ ius positivum prohibet, quia mala, prius per legem naturalem fuerant prohibita; & ideo ex vi illius prohibitionis remanent mala, quamvis ius positivum non accederet.

Instabis: Mendacium & odium Dei sunt quid intrinsecè malum moraliter, non solum antecedenter ad legem positivam, & independentem ab illa, sed etiam antecedenter ad legem naturalem, imò & ad legem æternam: nam pro illo priori, in quo divinus intellectus per scientiam simplicis intelligentiæ cognoscit odium Dei præcisè secundum prædicata essentialia, verè cognoscit illud ut oppositum suæ bonitati, & ut avertens ab ea creaturam rationalem, ipsique creaturæ rationali disconveniens & dissonum; idem dicendum de mendacio: Ergo actus secundum se mali, sunt peccata independentem à lege naturali, & à lege æterna, & antecedenter ad illas, subindeque non est essentia peccati, quod sit legi æternæ contrarium.

Confirmatur: Licet per impossibile nulla esset lex æterna, nec ullus Deus, adhuc mendacium esset malum morale, & consequenter peccatum per hoc præcisè quod est contrarium naturæ rationali: Ergo non est essentialiter peccatum quod sit contra legem Dei æternam.

Huic instantiæ, quæ est præcipuum fundamentum adversæ sententiæ, responderetur cum D. Salmanticensibus: Mendacium, odium Dei, & alios actus secundum se malos, antecedenter ad legem naturalem, & ad legem æternam, non esse mala & peccata formaliter, sed initiativè tantum & fundamentaliter; quatenus ex se, & ab intrinsecò sunt determinata, ut à lege æterna, subindeque à lege naturali, quæ est eius participatio, discordent & deviant; & apta nata, ut per illam prohibeantur, postquam prohibitio nem erunt mala & peccata formaliter & completivè. Ex quo patet responsio ad confirmationem: si enim lex æterna, subindeque omnes alie leges tollerentur, mendacium non esset malum morale, nec peccatum, formaliter & completivè, sed fundamentaliter tantum & initiativè; quia esset contrarium naturæ rationali, & ex se ac ex sua natura aptum, ut prohiberetur à legibus, si ponerentur. Sicut si omnes artis regulæ destruerentur, in genere artificiali nullum esset peccatum formaliter, sed tantum fundamentaliter; quia in genere artificialium nullus intelligitur defectus, nisi per oppositionem ad regulas artis, ut supra ex D. Thomadicebamus.

Quæres in quo consistat malitia hæc initiativa & fundamentalis?

Respondeo cum prædictis Authoribus, ipsam consistere in eo quod actus ab intrinsecò mali

secundum se repugnent alicui ex divinis perfectionibus, ut odium Dei summa bonitati, mendacium primæ veritati, furtum summæ iustitiæ & æquitati; hæc enim contrarietas & repugnantia est ratio & fundamentum, cur Deus per legem æternam & naturalem huiusmodi actus prohibeat: nam sicut Deus est necessario determinatus ad diligendum sua divina attributa, sic necessario est determinatus ad odio habendum, & prohibendum lege æternam, quicquid prædictis attributis contrariatur.

Ex his facile intelliges quid velit D. Thomas hic art. 6. ad 4. dum ait quod omne peccatum, ex hoc ipso quod est inordinatum, legi naturali repugnat: per hoc enim non intendit concedere peccato ante prohibitionem iuris naturalis malitiam formalem & completivam, sed fundamentalem tantum & iniciativam, jam à nobis expositam, quæ est ratio & fundamentum cur legi æternæ & naturali repugnet.

ARTICULUS V.

Verum sit essentialiter peccatum quod sit iniuria seu offensa Dei?

Extra controversiam est, peccatum esse aliquo modo contra Deum, & offensam illius: non quod effectivè ei noceat; *Non enim peccaveris* (inquit Job) *quid ei noceris? & si multiplicata fuerint iniquitates tue, quid facies contra eum?* sed quia nocet in affectu peccantis: omnis enim qui mortaliter peccat, vult quantum est ex parte effectus saltem interpretativi, Deo malum inferre, illumque honore debito privare, si huiusmodi nocenti esset capax; in quo ipso, secundum prudentem estimationem, injuriam ei irrogat, & Deus ipse reputat se ab illo offensum. Unde Judith cap. 11. dicitur: *Constat enim nostrum peccatis offensum.* Et in Scriptura passim peccata dicuntur *offensiones, iniustitie, iniuria, &c.* Quæritur ergo an ratio illa injuriæ, seu offensæ Dei, per se & essentialiter, aut per accidens tantum, seu accidentaliter peccato conveniat? Pro resolutione

Dico, esse essentialiter peccatum, quod sit iniuria & offensa Dei.

Probatum breviter: Peccatum formaliter quatenus tale, & ex propria sua ratione, habet esse contra legem æternam, ut articulo præcedenti probatum est: Ergo ex propria sua ratione habet quod sit iniuria, seu offensa Dei. Consequentia probatur: nam qui sciens & volens transgreditur legem ab aliquo impositam, verè offendit ipsum legislatorem; quia eius voluntati contradicit, eique debitam subjectionem & obedientiam denegat.

Deinde, peccatum non solum Deo ut legislatori contrariatur, tollens ab eo debitam subjectionem & obedientiam, sed etiam ipsum offendit, ut iustum iudicem, non timendo ejus penam & supplicium; ut resem, non reverendo ipsius præsentiam; ut supremum & summam dominum, denegando ei servitutem debitam; ut amicum & benefactorem, exhibendo se ei inimicum & ingratum, & abutendo ipsius beneficiis; ut primam causam, ac primam principium, utendo ipsius concursu ad peccandum; & denique ut summam bonum, & ultimam finem

nem, quia per quodlibet peccatum mortale convertitur peccans ad bonam creaturam tanquam ad finem ultimum, & à Deo verè fine ultimo avertitur, in quo Deus ipse summè offenditur, ut docet S. Thomas quaest. 28. de verit. art. 2. his verbis: *Quicumque rem aliquam digniorem indigniori postponit, injuriam ei facit, & tanto amplius, quanto res est dignior. Quicumque autem in re temporali finem sibi constituit, quod facit omnino mortaliter peccans, ex hoc ipso quantum ad affectum suum praeponit creaturam creatori, diligens plus creaturam quam creatorem.*

Ex his intelliges rationem injuriæ, & rationem defectus seu mali moralis in peccato, non esse ex æquo distinctas, sed se mutuo includere, & unam non posse perfectè præcindi ab altera: impossibile enim est, quòd concipiatur peccatum ut est defectus moralis, quin etiam concipiatur, ut est transgressio legis divinæ, & avertio à Deo ut ultimo fine, subindeque ut contemptus & injuria Dei ut legislatoris & ut ultimi finis.

72. Objicies primò contra istam assertionem: Philosophi morales cognoverunt essentiam peccati, & tamen non cognoverunt esse Dei offensam: nam ut ait D. Thomas hic art. 6. ad 5. *A Theologis consideratur peccatum præcipuè secundum quòd est offensa contra Deum; à Philosopho autem moralis, secundum quòd contrariatur rationi: Ergo non est essentialia peccato quòd sit injuria seu offensa Dei*

73. Respondeo, quòd licet Philosophi morales non considerent peccatum formaliter & explicitè ut est offensa Dei (sub qua ratione illud considerant Theologi) virtualiter tamen & implicitè illud sub ratione offensa contemplatur, quatenus illud inspicunt seu considerant ut contrarium dictamini rectæ rationis, quod (ut supra ostendimus) est lex ipsa naturalis, à Deo & lege aeterna derivata, & mentibus hominum impressa: & propterea D. Thomas non dicit absolute quòd peccatum consideratur tantum à Theologis ut est offensa contra Deum, & à Philosopho morali, ut contrariatur rationi, sed dicit quòd præcipuè sub hac diversâ ratione ab ipsis inspicitur; quia certum est quòd sub utraque illa ratione, saltem virtualiter & implicitè, ab utrisque consideratur: nec desuere inter Philosophos, qui formaliter & explicitè cognoverunt peccatum ut erat offensa Dei; & propterea Augustinus lib. 8. de Trinit. cap. 10. & 14. laudat Platonem, eò quòd docuerit, in rebus humanis nihil esse Deo gratius virtute, nihilque odiosius vitio & peccato.

74. Objicies secundo: quicquid est essentialia peccato, provenit illi ab objecto à quo specificatur: Sed ab objecto solum provenit peccato ratio mali, sive defectus moralis; ratio verò injuria seu offensa provenit ei ex ordine ad personam offensam, quæ est distincta ab objecto peccati: Ergo non est essentialia peccato, quòd fit injuria seu offensa Dei.

75. Respondeo concessâ Majori, negando Minorem: nam in objecto peccati virtualiter includitur Deus ut legislator, & ut ultimus finis; ut legislator quidem, quia objectum peccati est moraliter malum, ac proinde à divina lege positiva aut naturali prohibitum; ut ultimus finis verò, quia in moralibus objectum aliquod præcipitur, aut prohibetur, in ordine ad Deum ut ultimum finem; unde ratio injuriæ seu offensa

A contra Deum, ut legislatorem, & ut ultimum finem, virtualiter & implicitè includitur in peccato, quatenus est malum morale, & ab eo nequit perfectè præcindi.

DISPUTATIO II.

De distinctione peccatorum.

Ad quaestionem 72. Divi Thomæ.

Cognita jam peccatorum natura, sequitur ut multiplicem eorum distinctionem, ac differentiam declaremus: *Peritus enim Medicus (inquit Chrysologus) qui plenam agrum desiderat conferre medicinam, impietatis profundos patet recessus; operos peccatorum nudat morbos; impietatis offentat secretum virus; vitiorum naturas originis delictorum, radices criminum, mirabili ratione depromit. Sic agras mortalium mentes, moderatone piâ, pro arate, pro sexu, pro tempore, pro vitibus, ad salutem perpetem divinâ curatione perducit.*

ARTICULUS PRIMUS

Quæ sint præcipua species, seu divisiones peccati?

Licet peccato nulla sit forma, nullaque species, varias tamen & infinitas propemodum ei assignant Theologi formas & species, juxta vel objecti, vel principij, vel subiecti, vel circumstantiarum diversitatem: quæ breviter hic exponenda sunt.

Prima & generalis divisio est in peccatum originale, quod derivatur ab Adamo, & per originem seu generationem transfunditur in posterios; & in personale, quod propria voluntate peccantis committitur, & ab alio non derivatur. De quo infra.

Secunda est in peccatum actuale & habituale. Primum est actus malus & difformis regulis morum: secundum verò consistit in quadam macula, quæ in anima relinquitur ex peccato actuale, & in ea remanet, donec per gratiam sanctificationem auferatur. De quo infra cum agemus de effectu peccati.

Tertia in peccatum mortale & veniale: Illud inferit mortem animæ, eam privando gratiâ & charitate, & avertendo ab ultimo fine; illud verò, nec gratiâ, nec charitate privat, sed ejus tantum fervorem diminuit, nec avertit ab ultimo fine, sed ab ejus consecutione retardat; unde veniale dicitur, quia leve est, comparatione alterius, & veniâ maxime dignum. De hac etiam duplici specie fusè infra disseremus.

Quarta in peccatum commissionis & omissionis. Illud consistit in productione alicujus actus mali & difformis regulis morum: illud est carentia seu privatio alicujus actus debiti & lege præcepti. Primum pugnat cum præcepto negativo, ponens actum qui jubetur non poni: secundum cum affirmativo, negligens actum qui præcipitur. Unde Augustinus lib. de perfect. justit. cap. 3. *Duobus modis constat esse peccatum, si aut sicut illa que prohibentur, aut illa non sunt.*